

Skiepai vaikams

iki vienerių metų

Įžanga

Šis informacinis vadovas skirtas tėvams, auginantiems kūdikius iki vienerių metų. Jame pateikiama informacija apie įprastinius kūdikių skiepus, siekiant apsaugoti juos nuo sunkių vaikiškų ligų. Taip pat aprašomos šios ligos ir paaiškinama, kodėl būtina vaikus nuo jų apsaugoti.

Skiepy programą yra reguliariai peržiūrima, siekiant užtikrinti, kad vaikams būtų suteikta veiksmingiausia apsauga nuo išvengiamų ligų. Šiame leidinyje rasite informaciją apie skiepus, skiriamus kūdikiams 8, 12 ir 16 gyvenimo savaitę.

i Po pirmųjų dviejų MenB skiepo dozių 8 ir 12 savaitę kūdikiui būtina duoti kūdikiams skirtą paracetamolį. **Prieš vykdami skiepytis pasirūpinkite, kad jo turėtumėte namuose.** (Žr. 14–17 psl.)

„Didžiausią teigiamą poveikį pasaulio gyventojų sveikatai padarė dvi priemonės: **švarus vanduo ir skiepai.**“

Pasaulio sveikatos organizacija

Kas yra skiepai?

Skiepai yra geriausias ir saugiausias būdas apsaugoti kūdikį nuo įvairių užkrečiamųjų ligų. Kai žmogus yra paskiepytas nuo tam tikros ligos, jo organizmas tampa pasirengęs kovoti su ja, jei ateityje su ja susidurtų.

Kaip veikia vakcinos?

Vakcinos sudėtyje yra nedidelė ligą sukeliančių bakterijų ar virusų dalis arba nedidelis bakterijų gaminamų cheminių medžiagų kiekis. Tai leidžia imuninėms ląstelėms pradėti gaminti antikūnus – medžiagas, padedančias apsaugoti nuo infekcijų ir ligų. Jei jūsų vaikas susidurtų su ta užkrečiamąja liga, imunizacijos metu susiformavę antikūnai ją atpažintų ir būtų pasirengę jį apsaugoti.

Kodėl reikia skiepytis?

Pasaulyje kasmet nuo užkrečiamųjų ligų miršta milijonai žmonių, nors daugelio šių mirčių būtų galima išvengti pasiskiepijus. Šiaurės Airijoje dauguma šių ligų šiandien yra labai retos, todėl apie jas girdime vis mažiau. Taip nutiko todėl, kad anksčiau skiepjimosi apimtys buvo itin didelės, o vakcinos labai veiksmingai sumažino ligų paplitimą. Tačiau šios ligos vis dar dažnos kitose pasaulio vietose. Dėl intensyvių kelionių jos gali būti vėl atvežtos į Šiaurės Airiją ir užkrėsti vaikus, kurie nėra paskiepyti.

Svarbu nepamiršti, kad šios ligos gali būti itin pavojingos. Maži kūdikiai yra ypač jautrūs infekcijoms, todėl juos reikia apsaugoti kiek įmanoma anksčiau. Norint suteikti visapusišką apsaugą, reikia kelių skiepy, todėl labai svarbu užbaigti visą skiepavimo kursą. Jei kūdikis praleido vieną iš skiepy, jis vis tiek juos gali gauti, net jei praėjo daugiau laiko. Tereikia kreiptis į gydytoją arba vizituojantį sveikatos priežiūros specialistą, kad būtų suleista praleista vakcinos dozė. Skiepy kurso iš naujo pradėti nereikia.

Kai kurios ligos vyresniems vaikams gali būti kur kas pavojingesnės, todėl svarbu užtikrinti, kad jie gautų visas reikalingas skiepy dozes.

Jei turite klausimų apie skiepus, kreipkitės į savo gydytoją, slaugytoją arba vizituojantį sveikatos priežiūros specialistą.

Taip pat galite apsilankyti pha.site/vaccinations arba www.nidirect.gov.uk/childhood-immunisation

Pacientams skirtą informaciją apie bet kurią šiame lankstinuke minėtą vakciną galite rasti svetainėje www.medicines.org.uk ir paieškoje įvedę vakcinos pavadinimą.

Vakcinos kūdikiams

DTaP/IPV/Hib/HepB (šešiavalentė) vakcina

Ši vakcina saugo nuo šešių skirtingų ligų: difterijos (D), stabligės (T), kokliušo (P), poliomieliito (inaktyvuotos poliomieliito vakcinos – IPV), Haemophilus influenzae b tipo infekcijos (Hib) ir hepatito B (HepB).

Jūsų kūdikis šešiavalente vakcina turėtų būti paskiepytas 8, 12 ir 16 savaičių amžiaus.

Nuo 2026 m. jūsų vaikui bus skiriama dar viena šešiavalentės vakcinės dozė per kitą 18 mėnesių amžiaus vizitą. Ši dozė suteikia papildomą Hib apsaugą vyresniems nei vienerių metų vaikams ir pakeičia anksčiau naudotą Hib/MenC vakciną, kuri jau nebenaudojama. Prieš pradėdant lankyti mokyklą, vaikai gaus dar vieną vakcinės dozę nuo difterijos, stabligės, kokliušo ir poliomieliito dozė. Tarp 14 ir 18 metų bus skiriama dar viena vakcinės dozė nuo stabligės, difterijos ir poliomieliito stiprinamoji dozė.

Kiek veiksminga šešiavalentė vakcina?

Tyrimai rodo, kad šešiavalentė vakcina labai veiksmingai apsaugo kūdikį nuo šių šešių pavojingų ligų. Tačiau, norint pratęsti šią apsaugą vaikui augant, reikia papildomų aukščiau minėtų vakcinų dozių.

Nuo kokių ligų apsaugo šešiavalentė vakcina?

Difterija

Difterija – tai sunki liga, galinti greitai sukelti kvėpavimo sutrikimų. Ji gali pažeisti širdį ir nervų sistemą, o sunkiais atvejais – būti mirtina. Prieš pradėdant skiepyti nuo difterijos, Šiaurės Airijoje kasmet užregistruota iki 1500 šios ligos atvejų.

Stabligė

Stabligė – tai skausminga liga, pažeidžianti raumenis ir galinti sukelti kvėpavimo sutrikimų. Ji veikia nervų sistemą ir gali būti mirtina. Stabligė išsivysto, kai dirvožemyje ir trąšose esantys mikrobai patenka į organizmą per atviras žaizdas ar nudegimus. Stabligę sukelia dirvožemyje ir mėšle gyvenantys mikrobai, kurie į organizmą patenka per atviras žaizdas ar nudegimus.

Kokliušas

Kokliušas – tai liga, sukelianti ilgus, varginančius kosulio priepuolius ir dusulio epizodus, dėl kurių gali būti sunku kvėpuoti. Liga gali tęstis iki 10 savaičių. Mažiems vaikams ji gali būti labai pavojinga, o kūdikiams iki vienerių metų – net mirtina. Šiaurės Airijoje kokliušo atvejų skaičius padidėjo 2024 m. sausio – gegužės mėnesiais. 2024 m. buvo užregistruota daugiau kaip 3000 patvirtintų kokliušo atvejų. Šis staigus sergamumo augimas parodo, kad labai svarbu paskiepyti vaiką visomis reikiamomis vakcinomis.

Poliomielitas

Poliomielitas – tai virusas, pažeidžiantis nervų sistemą ir galintis sukelti raumenų paralyžių. Jei virusas pažeidžia krūtinės raumenis arba smegenis, poliomielitas gali būti mirtinas. Prieš įvedant poliomieliito vakciną, Šiaurės Airijoje kasmet būdavo užregistruojama iki 1500 poliomieliito sukeltų paralyžiaus atvejų.

Hib

Hib (Haemophilus influenzae b) – tai infekcija, galinti sukelti kelias labai sunkias ligas, tokias kaip kraujo užkrėtimas, plaučių uždegimas ir meningitas. Visos šios ligos gali būti mirtinos, jei laiku nepradedamas gydymas. Hib vakcina apsaugo jūsų kūdikį tik nuo vieno meningito tipo – Hib meningito. Ji neapsaugo nuo kitų rūšių meningito.

Hepatitis B

Hepatitis B – tai kepenų infekcija, kurią sukelia hepatito B virusas. Vaikams ši infekcija gali išlikti daugelį metų ir kartais sukelti rimtų komplikacijų, pavyzdžiui, kepenų randėjimą (cirozę), dėl kurio kepenys nebegali tinkamai funkcionuoti, arba kepenų vėžį.

Nors Jungtinėje Karalystėje hepatito B virusu užsikrėtusių vaikų skaičius yra nedidelis, nuo 1980 m. hepatito B skiepiai skiriami kūdikiams, kuriems yra didelė rizika užsikrėsti infekcija nuo užsikrėtusių motinų. 2017 m. spalį hepatito B vakcina buvo įtraukta į įprastą skiepų programą, kad visi vaikai galėtų gauti apsaugą nuo šio viruso.

Hepatitis B vakcina apsaugo tik nuo B tipo viruso, o 4 dozės užtikrina ilgalaikę apsaugą vaikams neturintiems papildomų rizikos veiksnių.

Šešiavalentės vakcinės šalutinis poveikis

Dauguma kūdikių jokio šalutinio poveikio nepajus, tačiau kiekvienas vaikas reaguoja skirtingai. Kai kurie kūdikiai gali patirti kelis lengvus, trumpalaikius šalutinius poveikius:

- dirglumas per pirmąsias 48 valandas po skiepo;
- nedidelis karščiavimas (žr. skyrių apie aukštos temperatūros mažinimą po vakcinacijos, 16 psl.);
- mažas gumbelis injekcijos vietoje, kuris gali išlikti kelias savaites ir pamažu išnyksta.

Jei pastebite kitokią reakciją į šešiavalentę vakciną ir dėl to nerimaujate, kreipkitės į gydytoją, slaugytoją arba vizituojančią sveikatos priežiūros specialistą.

Ar yra priešasčių, dėl kurių mano kūdikis neturėtų būti skiepijamas šešiavalente vakcina?

Priešasčių, dėl kurių vaikų negalima skiepyti, yra labai nedaug. Vakcinės neturėtų būti skiriamos tik tiems vaikams, kurie yra patyrę patvirtintą anafilaksinę (sunkią alerginę) reakciją į ankstesnę tos pačios vakcinės dozę arba į kurią nors jos sudedamąją dalį. Difterijos, stabligės ir poliomieliito (DTP) vakcinės gali turėti labai mažų kiekių tam tikrų antibiotikų, kuriems kai kurie žmonės yra alergiški – neomicino, streptomicino ar polimiksino B.

Alerginės reakcijos

Labai retais atvejais vakcina gali sukelti alerginę reakciją, pavyzdžiui, dalį ar visą kūną apimančią bėrimą ar niežėjimą. Dar rečiau per kelias minutes po skiepo gali pasireikšti sunki reakcija, sukelianti kvėpavimo pasunkėjimą ar trumpalaikį sąmonės praradimą. Tokia reakcija vadinama anafilaksija. Neseniai atliktas tyrimas parodė, kad anafilaksija pasireiškia mažiau nei 1 iš milijono paskiepytų žmonių. Skiepijantys specialistai yra apmokyti atpažinti tokias reakcijas ir suteikti reikiamą pagalbą, o gydymas užtikrina greitą ir visišką pasveikimą.

Traukuliai

Labai retais atvejais praėjus vienai ar dviem dienoms po skiepo kūdikiams gali pasireikšti traukuliai. Dažniausiai juos sukelia labai aukšta temperatūra (žr. 17 psl.). Jei jūsų vaikui po skiepijimo pasireiškia traukuliai, būtina kuo skubiau kreiptis į medikus. Jei poliklinika nedarba arba nepavyksta susisiekti su gydytoju, reikėtų vykti tiesiai į artimiausios ligoninės skubios pagalbos skyrių. Kūdikiai po traukulių paprastai atsigauna greitai ir pilnai.

Maži kūdikiai gali patirti traukulius bet kuriuo metu, todėl traukuliai po skiepo ne visada reiškia, kad juos sukėlė būtent vakcina. Gydytojas nuspręs, ar jūsų kūdikiui galima skirti daugiau vakcinės dozių. Atidėjus skiepijimą, traukulių rizika po vakcinacijos gali net padidėti – aukštos temperatūros sukelti traukuliai retesni kūdikiams iki 6 mėnesių. Todėl labai svarbu, kad skiepai būtų atlikti tinkamu laiku.

Rotavirusas

Ši vakcina apsaugo nuo rotaviruso – dažnos, bet galimai pavojingos žarnyno infekcijos.

Jūsų kūdikis rotaviruso vakcina turėtų būti paskiepytas 8 ir 12 savaičių amžiaus.

Kas yra rotavirusas?

Rotavirusas yra viena dažniausių vėmimo ir viduriavimo priežasčių kūdikiams. Mažiems vaikams ši infekcija gali būti pavojinga, nes jie greitai netenka skysčių ir gali dehidratuoti. Kai kuriems kūdikiams dėl to prireikia gydymo ligoninėje.

Kaip plinta rotavirusas?

Rotavirusas plinta labai lengvai. Jis perduodamas tiesiogiai per užkrėstus paviršius – žaislus, rankas, nešvarias sauskelnes. Jis taip pat gali plisti oro lašeliniu būdu, kai kas nors čiaudi ar kosėja. Rankų plovimas ir švari aplinka gali šiek tiek sumažinti viruso plitimą, tačiau jie neapsaugo visiškai, nes rotavirusas yra itin užkrečiamas.

Kiek veiksminga rotaviruso vakcina?

Tyrimai rodo, kad patikimiausias būdas apsaugoti kūdikius nuo rotaviruso yra skiepai. Dėl šios priežasties rotaviruso vakcina yra įtraukta į įprastinę vaikų skiepy programą. Tačiau yra ir kitų vėmimo bei viduriavimo priežasčių, nuo kurių vakcina neapsaugo.

Kada mano kūdikis bus paskiepytas šia vakcina?

Jūsų kūdikis bus paskiepytas sulaukęs 8 savaičių ir dar kartą 12 savaičių, kartu su kitomis vakcinomis. Kūdikio nebegalima pradėti skiepyti, jei jam jau yra daugiau nei 15 savaičių, ir negalima skirti antrosios dozės, jei kūdikiui yra daugiau nei 24 savaitės.

Kodėl vyresnių kūdikių negalima skiepyti?

Augant kūdikiams, nedidelei jų daliai – maždaug 1 iš 1000 – gali išsivystyti būklė, sukelianti apatinės žarnyno dalies užsikimšimą. Iki 12 savaičių amžiaus tai pasitaiko itin retai, o dauguma atvejų nustatomi tarp 5 mėnesių ir 1 metų. Yra labai maža tikimybė – apie 2 atvejai iš 100 000 paskiepytų kūdikių – kad pirmoji vakcinės dozė taip pat gali prisidėti prie tokio užsikimšimo atsiradimo. Siekiant sumažinti šią riziką, pirmoji vakcinės dozė neskiriama vyresniems nei 15 savaičių kūdikiams.

Kaip skiriama vakcina?

Skysta rotaviruso vakcina įlašinama pipete, kad kūdikiui būtų lengviau ją nuryti.

Ką daryti, jei kūdikis išspjauna vakciną arba iš karto po jos vemia?

Jei kūdikis vemia arba išspjauna vakciną, ji bus įlašinama dar kartą.

Ar vakcina apsaugos nuo visų vėmimo ir viduriavimo atvejų?

Ne. Rotavirusas nėra vienintelė kūdikių negalavimo ir viduriavimo priežastis, todėl kai kurie kūdikiai vis tiek gali susirgti. Tačiau rotaviruso vakcina apsaugo labai veiksmingai — apie aštuonis iš dešimties kūdikių ji apsaugo nuo rotaviruso sukeltamo vėmimo ir viduriavimo. Kuo daugiau kūdikių bus paskiepyta, tuo virusas sunkiau plis.

Vakcinos šalutinis poveikis

Ši vakcina plačiai naudojama kitose šalyse ir pasižymi gerais saugumo rodikliais. Kartais po vakcinos kūdikiai gali būti neramūs, dirglūs arba jiems gali pasireikšti lengvas viduriavimas.

Labai retais atvejais – maždaug 2 iš 100 000 paskiepytų kūdikių – vakcina gali paveikti apatinę žarnyno dalį. Tokiu atveju gali atsirasti šie požymiai: - pilvo pūtimas, vėmimas, kūdikis gali traukti kojytes prie krūtinės, tarsi jaustų skausmą, kartais gali pasirodyti kraujo išmatose. Jei pastebite bet kurį iš šių simptomų, svarbu nedelsiant kreiptis į gydytoją.

i

Svarbu prisiminti, kad pati liga kelia kur kas didesnę riziką nei retai pasitaikantys vakcinos šalutiniai poveikiai.

Ar mano kūdikis gali užsikrėsti rotavirusu nuo vakcinos?

Ne. Vakcinoje esantis virusas yra susilpnintas, todėl jis nesukelia tikros ligos. Skiepai padeda kūdikio organizmui suformuoti imunitetą, kad susidūręs su rotavirusu jis būtų apsaugotas ir nesusirgtų.

Mažiausiai 14 dienų gali būti, kad vakcinoje esantis virusas per kūdikio nešvarias sauskelnes gali būti perduotas artimiesiems. Tačiau vakcina vis tiek suteikia apsaugą artimiems žmonėms, net ir tiems, kurių imuninė sistema dėl ligos ar gydymo yra susilpnėjusi, ir ši nauda yra didesnė už bet kokią galimą riziką.

Visi, kurie artimai bendrauja su neseniai paskiepytu kūdikiu, turėtų laikytis geros asmeninės higienos (pvz., nusiplauti rankas pakeitus kūdikio sauskelnes).

Meningokokinė liga

Meningokokinės bakterijos sukelia dvi labai rimtas ligas: **meningitą** (smegenų dangalo uždegimą) ir **septicemiją** (kraujo užkrėtimą). Yra keli skirtingi meningokokų tipai, tačiau šalyje dažniausiai pasitaikantis yra B grupės meningokokas (MenB). Jūsų kūdikiui MenB vakcina bus pasiūlyta 8 ir 12 savaičių ir dar kartą po pirmojo gimtadienio.

Jau daugelį metų turime labai veiksmingą MenC vakciną, kuri plačiai naudojama mažyliams ir jauniems suaugusiems skiepyti. Dėl gero skiepavimo masto MenC infekcijos dabar yra itin retos, todėl kūdikiams nebereikia MenC sudėtyje turinčios vakcinos. Jūsų vaikui 11 klasėje bus skiriama MenACWY vakcina kaip dalis mokyklose vykdomos skiepavimo programos.

Kas yra meningitas?

Meningitas yra smegenų dangalo uždegimas, dėl kurio padidėja spaudimas smegenyse. Liga gali vystytis labai greitai, sukelti sunkius simptomus ir net kelti mirties riziką.

Kas yra septicemija?

Septicemija (kraujo užkrėtimas) yra sunki ir gyvybei pavojinga infekcija, kuri labai greitai progresuoja ir mirties rizika yra daug didesnė nei sergant meningitu.

Daugiau informacijos apie meningito ir septicemijos požymius, į kuriuos verta atkreipti dėmesį, rasite 18 puslapyje.

Ar galima išgydyti meningitą ir septicemiją?

Taip, galima, tačiau šios ligos vystosi labai greitai, ir net pradėjus gydymą kai kuriems vaikams gali likti nuolatinė žala, o dalis jų, deja, neišgyvena.

Ar jų galima išvengti?

Taip. MenC infekciją jau daugelį metų sėkmingai kontroliuojame skiepais. MenB vakcina, padedanti apsaugoti nuo B grupės meningokokinės ligos, į Šiaurės Airijos skiepavimo programą buvo įtraukta 2015 metais.

MenB vakcina

Ši vakcina apsaugo nuo MenB ligos – labiausiai paplitusios meningokokinės infekcijos formos. Pastaraisiais metais Šiaurės Airijoje kasmet registruojama iki 50 meningokokinės infekcijos atvejų, ir dauguma jų yra MenB. Dažniausiai šia liga susergera kūdikiai ir maži vaikai.

Jūsų kūdikis MenB vakcina turėtų būti paskiepytas 8 ir 12 savaičių amžiaus bei iškart po pirmojo gimtadienio.

Ar MenB vakcina turi šalutinių poveikių?

Kai kuriems kūdikiams gali:

- atsirasti paraudimas, patinimas ar jautrumas injekcijos vietoje (prastai praeina savaime per keletą dienų);
- pasireikšti dirglumas ir prastas apetitas;
- pakilti temperatūra (prasidėti karščiavimas).

i

Karščiavimas po MenB vakcinos yra gana dažna reakcija. Dėl to nereikia nerimauti. Karščiavimo riziką galite sumažinti, jei po 8 ir 12 savaičių MenB skiepų duosite kūdikiui paracetamolio. Žr. 14–17 puslapius, kur rasite daugiau informacijos, kaip tai padaryti. **Prieš vykdami į pirmąjį MenB skiepą, pasirūpinkite, kad namuose būtų kūdikiams skirtas paracetamolis.**

Ar yra kūdikių, kurių negalima skiepyti šia vakcina?

Vakcina neturėtų būti skiriama kūdikiams, kurie yra patyrę:

- patvirtintą anafilaksinę reakciją į ankstesnę šios vakcinos dozę (žr. Alerginės reakcijos, 6 psl.), arba
- patvirtintą anafilaksinę reakciją į bet kurią vakcinos sudedamąją dalį.

Kiek veiksminga MenB vakcina?

Yra daug skirtingų MenB infekcijos atmainų, o vakcina apsaugo nuo daugumos (maždaug trijų ketvirtadalių), bet ne nuo visų. Dėl to vakcina labai sumažina tikimybę, kad kūdikis susirgs, tačiau maža rizika vis tiek išlieka. Todėl svarbu žinoti, kokius požymius ir simptomus reikia pastebėti kuo anksčiau – jų sąrašą rasite 18 puslapyje.

Pneumokokinė vakcina (PCV)

Ši vakcina apsaugo nuo vienos iš labiausiai paplitusių meningito priežasčių, taip pat nuo kitų ligų, tokių kaip sunkios ausų infekcijos (vidurinės ausies uždegimas) ir pneumonija, kurias sukelia labiausiai paplitusios pneumokokų bakterijos. Meningitą, ausų infekcijas ir pneumoniją gali sukelti ir retesni pneumokokų tipai, taip pat kitos bakterijos ir virusai. Nuo šių infekcijų vakcina neapsaugo.

Jūsų kūdikis PCV vakcina turėtų būti paskiepytas 16 savaičių amžiaus ir iškart po pirmojo gimtadienio.

Kas yra pneumokokinė infekcija?

Pneumokokinė infekcija yra viena iš dažniausių meningito priežasčių, tačiau ji taip pat sukelia sunkias ausų infekcijas (vidurinės ausies uždegimą), plaučių uždegimą ir kitas ligas.

PCV vakcinos šalutinis poveikis

Iš 10 paskiepytų kūdikių vienam ar dviem gali pasireikšti patinimas, paraudimas ar jautrumas dūrio vietoje arba nedidelis karščiavimas. Labai retais atvejais vakcina gali sukelti alerginę reakciją (žr. 6 psl.).

Dažnai užduodami klausimai

Kada po skiepavimo gali vesti kūdikį į baseiną?

Kūdikį galite vesti plaukioti bet kuriuo metu – tiek prieš, tiek po skiepų. Priešingai paplitusiai nuomonei, kūdikio nereikia iš anksto paskiepyti, kad jis galėtų lankytis baseine.

Ar yra kitų būdų, kaip apsaugoti kūdikį nuo infekcijų?

Nėra jokio kito įrodyto ir veiksmingo būdo apsaugoti kūdikį nuo infekcijų. Buvo bandoma naudoti homeopatinis vaistus kaip alternatyvų būdą apsaugoti nuo kokliušo, tačiau jie neveikia. Homeopatijos fakulteto taryba (registruota organizacija, vienijanti homeopatijos kvalifikaciją turinčius gydytojus) rekomenduoja tėvams skiepyti vaikus įprastomis vakcinomis.

Ar keli skiepai vienu metu neperkraus kūdikio imuninės sistemos?

Ne. Nuo pat gimimo kūdikio imuninė sistema saugo jį nuo aplinkoje esančių mikrobu. Be šios apsaugos kūdikiai negalėtų susidoroti su dešimtimis tūkstančių bakterijų ir virusų, kurie dengia jų odos, nosies, gerklės ir žarnyno paviršius. Ši apsauga veikia nuolat ir tęsiasi visą gyvenimą.

Teoriškai kūdikio imuninė sistema vienu metu galėtų veiksmingai sureaguoti į maždaug 10 000 vakcinų, todėl ji lengvai susidoroja su skiepų kiekiu, numatytu įprastoje skiepavimo programoje.

Nerekomenduojama vakcinas skirti atskirai. Dabartinis skiepavimo kalendorius sudarytas taip, kad kūdikis gautų geriausią įmanomą apsaugą tais amžiaus tarpsniais, kai rizika užsikrėsti yra didžiausia. Skiepų atskyrimas gali padidinti kūdikio riziką susirgti, o jokios naudos streso ar saugumo požiūriu, palyginti su kelių vakcinų gavimu vienu metu, nėra.

Mano kūdikis gimė per anksti. Kada reikia pradėti skiepyti neišnešiotus kūdikius?

Neišnešiotiems kūdikiams kyla didesnė infekcijų rizika. Jie turėtų būti skiepijami pagal įprastą skiepavimo grafiką, pradedant nuo 8 savaičių po gimimo, nepriklausomai nuo to, kiek anksčiau jie gimė.

Nerimauju, kad po skiepo mano kūdikis bus neramus.

Jūsų kūdikis gali keletą minučių verkti ir būti neramus, tačiau jį apkabinus jis greitai nurims.

Nerimauju, kad mano kūdikis gali turėti alergijų. Ar jį galima skiepyti?

Taip. Astma, egzema, šienligė, maisto netoleravimas ar alergijos netrukdo jūsų vaikui gauti vakcinų, numatytų vaikų skiepavimo programoje. Jei kyla klausimų, kreipkitės į gydytoją, slaugytoją arba vizituojantį sveikatos priežiūros specialistą.

Ar yra priežasčių, dėl kurių kūdikio nereikėtų skiepyti?

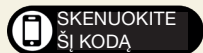
Yra labai mažai priežasčių, dėl kurių kūdikis neturėtų būti skiepijamas. Informuokite savo gydytoją, slaugytoją ar vizituojantį sveikatos priežiūros specialistą, jei kūdikis:

- vizito dieną karščiuoja, vemia ar viduriuoja;
- yra turėjęs stiprią reakciją į ankstesnį skiepą;
- turi sunkią alergiją;
- serga kraujavimo sutrikimu;
- yra turėjęs traukulių ar priepuolių;
- yra sirgęs ar šiuo metu gydomas nuo vėžio;
- serga liga, kuri silpnina imuninę sistemą (pvz., leukemija, ŽIV ar AIDS);
- vartoja vaistus, kurie slopina imuninę sistemą (pvz. dideles steroidų dozes arba vaistus, skiriamus po organų transplantacijos ar vėžio gydymo);
- serga kitomis sunkiomis ligomis.

Šios aplinkybės ne visada reiškia, kad kūdikio negalima skiepyti, tačiau jos padeda sveikatos specialistams parinkti tinkamiausius skiepus ir prireikus suteikti papildomų patarimų. Šeimos ligų istorija nėra priežastis neskiepyti kūdikio.

Kodėl skiepavimo programa kartais keičiama?

Skiepų programos yra reguliariai peržiūrimos, siekiant užtikrinti, kad visiems vaikams būtų suteikta geriausia apsauga nuo ligų, kurių galima išvengti. Kai atsiranda naujų vakcinų arba tyrimai parodo, kad geresnę apsaugą suteikia dabartinių vakcinų skyrimas kitu laiku, skiepavimo programa yra atnaujinama.

Tėvai ir globėjai apie įtariamus vakcinų ir vaistų šalutinius poveikius gali pranešti per „Yellow Card“ programą.

Tai galima padaryti apsilankius svetainėje mhra.yellowcard.gov.uk arba paskambinus į „Yellow Card“ karštąją liniją telefonu **0800 731 6789**. Taip pat galima pasinaudoti QR kodu arba atsisiųsti „Yellow Card“ programėlę.

Kaip sumažinti karščiavimo riziką po MenB skiepo?

Kai kurie kūdikiai po skiepų gali karščiuoti (virš 37,5 °C). Tai dažniau pasitaiko po MenB vakcinės. Norint to išvengti, rekomenduojama kūdikiams po kiekvienos MenB vakcinės 8 ir 12 savaičių amžiaus duoti tris dozes vaikiško paracetamolio. Paracetamolis padeda sumažinti karščiavimo, irzlumo ir bendro diskomforto (įskaitant skausmą dūrio vietoje) riziką po MenB skiepo. **Prieš vykdami pirmajam skiepui, pasirūpinkite, kad namuose būtų kūdikiams skirto paracetamolio.** Jei po 16 savaičių skiepo kūdikis karščiuoja, jam taip pat galima duoti paracetamolio.

Kur galima įsigyti kūdikiams skirto paracetamolio?

Skysto paracetamolio galima įsigyti vaistinėse ir prekybos centruose. Galite rinktis tiek parduotuvės prekės ženklą (dažniausiai pigesnį), tiek žinomą prekės ženklą, pavyzdžiui, Calpol®. Nėra svarbu, kurį prekės ženklą pasirinksite, tačiau labai svarbu įsitikinti, kad įsigyjate tinkamo stiprumo vaistą savo kūdikiui (8 ir 12 savaičių kūdikiams tai yra 120 mg/5 ml).

Kada duoti paracetamolio kūdikiui?

Pirmąją dozę reikėtų duoti skiepo metu arba kuo greičiau po jo. Antrąją dozę duokite po 4–6 valandų, o trečiąją — praėjus dar 4–6 valandoms po antrosios. Svarbu neduoti pirmosios dozės prieš atvykstant į skiepą, nes slaugytojas (-a) pirmiausia turi įsitikinti, kad kūdikis neturi jau prasidėjusios infekcijos požymių, kurie kartais gali būti priežastis skiepą atidėti.

Kokią dozę turėčiau duoti?

Viena dozė yra 2,5 ml. Pirkdami buteliuką gausite švirkštą arba šaukštelį, kad galėtumėte teisingai dozuoti vaistą (žr. toliau).

Paracetamolio suspensijos dozavimas ir vartojimo laikas kūdikiams po 8 ir 12 savaičių skiepų

Kūdikio amžius	1 dozė	2 dozė	3 dozė
8 savaitės	Viena 2,5 ml dozė skiepavimo metu arba kuo greičiau po to	Viena 2,5 ml dozė praėjus 4–6 valandos po pirmosios dozės	Viena 2,5 ml dozė praėjus 4–6 valandos po antrosios dozės
12 savaičių	Viena 2,5 ml dozė skiepavimo metu arba kuo greičiau po to	Viena 2,5 ml dozė praėjus 4–6 valandos po pirmosios dozės	Viena 2,5 ml dozė praėjus 4–6 valandos po antrosios dozės

Pastaba: Neišnešiotiems kūdikiams dozė turėtų būti apskaičiuojama pagal kūdikio svorį skiepavimo metu.

Svarbu, kad po pirmųjų dviejų MenB skiepų jūsų kūdikis gautų visas tris rekomenduojamas paracetamolio dozes, nes tai padeda sumažinti karščiavimo tikimybę.

Jei kūdikis per kelias minutes išspjauna daugiau nei pusę duoto paracetamolio, tą patį kiekį galima iškart galima suduoti dar kartą.

Ar saugu duoti paracetamolio tokiam mažam kūdikiui?

Taip, 8 savaičių kūdikiams paracetamolį duoti yra saugu. Specialistai* nurodo, kad po 8 savaičių skiepų paracetamolį galima duoti iki 48 valandų, paliekant ne mažiau kaip keturių valandų pertrauką tarp dozių ir neviršijant keturių dozių per parą.

Taip yra todėl, kad per šį laikotarpį pasireiškęs lengvas karščiavimas daug dažniau būna susijęs su skiepais, o ne su infekcija, ir paracetamolis padės jūsų vaikui jaustis geriau. Kai kuriuose senesniuose paracetamolio pakuočių lapeliuose gali būti pateikta kitokia informacija, tačiau naujesnės pakuotės jau atnaujintos ir jose pateiktų rekomendacijų reikėtų laikytis.

*Specialistų rekomendacijos iš Jungtinio vakcinacijos ir imunizacijos komiteto bei Žmonėms skirtų vaistų komiteto.

Ką daryti, jei kūdikis vis dar karščiuoja po trijų paracetamolio dozių?

Kai kurie kūdikiai gali karščiuoti po skiepų net ir gavę paracetamolio. Jei po pirmųjų trijų dozių kūdikis vis dar turi temperatūros, bet jaučiasi gerai, paracetamolį galima tęsti iki 48 valandų po skiepavimo, paliekant ne mažiau kaip keturių valandų pertrauką tarp dozių ir neviršijant keturių dozių per parą. Taip pat svarbu padėti kūdikiui neperkaisti: pasirūpinkite, kad jis nebūtų per šiltai aprengtas ar apklotas, ir duokite jam pakankamai skysčių.

Jei nerimaujate dėl savo kūdikio, pasikliaukite savo instinktais ir kreipkitės į gydytoją.

Jei praėjus 48 valandoms po skiepų kūdikis vis dar karščiuoja arba jums neramu dėl jo savijautos, reikėtų pasitarti su gydytoju.

Kaip atpažinti ir palengvinti karščiavimą?

Jei kūdikio veidas yra karštas ir atrodo paraudęs, tikėtina, kad jis karščiuoja. Temperatūrą galite patikrinti termometru – karščiavimu laikoma temperatūra virš 37,5 °C.

Karščiavimas kūdikiams ir vaikams pasitaiko gana dažnai, ypač sergant infekcijomis. Kartais dėl karščiavimo kūdikis gali patirti traukulius. Tai gali nutikti bet kokio karščiavimo metu – nesvarbu, ar jis atsirado dėl infekcijos, ar po skiepų. Todėl svarbu žinoti, ką daryti, jei kūdikis karščiuoja. Atminkite, kad karščiavimas dažniau pasireiškia dėl ligos, o ne dėl vakcinos.

Kaip palengvinti karščiavimą?

1. Padėkite kūdikiui neperkaisti, pasirūpindami, kad:

- jis nebūtų per šiltai aprengtas ar apklotas;
- kambaryje nebūtų per karšta (kambarys neturėtų būti šaltas – tiesiog maloniai vėsus, apie 16–20 °C).

2. Duokite kūdikiui pakankamai skysčių.

3. Duokite kūdikiams skirtą paracetamolį (rinkitės be cukraus). Kai MenB vakcina skiriama kaip 8 ir 12 savaičių skiepų dalis, rekomenduojama duoti tris paracetamolio dozes kas 4–6 valandas, net jei kūdikis nekarščiuoja, (žr. 14–17 psl.). Jei po 16 savaičių skiepų kūdikis karščiuoja, jam taip pat galima duoti paracetamolio.

Atminkite, kad vaikams iki 16 metų amžiaus negalima duoti vaistų, kurių sudėtyje yra aspirino.

Nedelsdami kreipkitės į gydytoją, jei jūsų vaikui:

- pakyla labai aukšta temperatūra (39 °C ar daugiau);
- prasideda traukuliai.

Jei vaikui prasideda traukuliai, paguldykite jį ant šono saugioje vietoje, nes kūnas gali trūkčioti ar staigiai judėti.

Meningito ir septicemijos požymiai

MenB ir pneumokokinė (PCV) vakcinosis saugo nuo skirtingų meningito ir septicemijos (kraujo užkrėtimo) tipų. Tačiau yra ir kitų šių ligų sukėlėjų, nuo kurių vakcinų kol kas nėra, todėl vis tiek labai svarbu stebėti galimus požymius ir simptomus.

Meningitas gali sukelti smegenų dangalų uždegimą. Tie patys sukėlėjai gali tapti ir kraujo užkrėtimo (septicemijos) priežastimi. Meningitu ar septicemija sergančio kūdikio ar vaiko būklė gali labai pablogėti vos per kelias valandas. Negydomos šios ligos gali būti pavojingos gyvybei. Pirmieji meningito simptomai yra lengvi ir panašūs į peršalimo ir gripo simptomus, pvz., pakilusi temperatūra (37,5 °C ir daugiau), irzlumas, vėmimas, atsisakymas valgyti. Toliau pateikiame keletą svarbių požymių, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį.

Kūdikiams gali pasireikšti tokie pagrindiniai **meningito** simptomai:

- garsus, aimanuojantis verkimas;
- - irzlumas paėmus ant rankų;
- išsipūtęs momenėlis (minkštoji vieta ant galvos);
- mieguistumas, vangumas, sumažėjęs budrumas – kūdikį sunku pažadinti;
- silpnumas, suglebimas arba priešingai – sustingimas ir spazminiai judesiai;
- atsisakymas valgyti, vėmimas;
- blyški, dėmėta ar pamėlusi oda;
- traukuliai ar priepuoliai;
- karščiavimas;

Pagrindiniai **septicemijos** simptomai:

- greitas arba neįprastas kvėpavimas;
- išblyškusi, dėmėta arba pamėlusi oda;
- karščiavimas, kai rankos ir kojos išlieka šaltos;
- šaltkrėtis;
- vėmimas, atsisakymas valgyti;
- raudonos ar violetinės dėmės, kurios paspaudus neišnyksta (atlikite toliau aprašytą stiklinės testą);
- skausmas arba dirglumas dėl raumenų, stipraus galūnių ar sąnarių skausmo;
- suglebimas, vangumas;
- stiprus mieguistumas.

Svarbu žinoti, kad ne visiems pasireiškia visi išvardyti simptomai. Jei pasireiškia dalis iš jų, ypač raudonos ar violetinės dėmės, būtina kuo skubiau kreiptis į medikus. Jei negalite susisiekti su gydytoju arba po konsultacijos vis dar nerimaujate, pasikliaukite savo instinktais ir nuvežkite vaiką į artimiausios ligoninės skubios pagalbos skyrių.

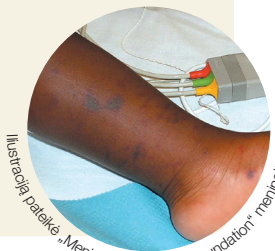
i

Stipriai prispaudus stiklinę prie septiceminio bėrimo, bėrimas neišnyksta. Bėrimą galima pamatyti per stiklinę. Tokiu atveju nedelsdami kreipkitės į gydytoją.

Bėrimą gali būti sunkiau pastebėti ant tamsesnės odos. Tokiu atveju verta apžiūrėti šviesesnes kūno vietas: delnus, pėdų padus, burnos gleivinę (gomurį), pilvuką, akių baltymus ar vidinę vokų pusę.

Ilustracija pateikė „Meningitis Now“ meningitisnow.org

Ilustracija pateikė „Meningitis Research Foundation“ meningitis.org

Kur galima gauti daugiau informacijos apie meningitą?

Informaciją apie meningitą teikia „Meningitis Research Foundation“ ir „Meningitis Now“.

Skambinkite „Meningitis Now“ nemokamu telefonu 0808 80 10 388 (darbo laikas: pirmadieniais–penktadieniais, 9.00–17.00 val.) arba apsilankykite interneto svetainėje www.meningitisnow.org

Skambinkite „Meningitis Research Foundation“ nemokamu telefonu 080 8800 3344 (darbo laikas: pirmadieniais–penktadieniais, 9.00–17.00 val.) arba apsilankykite interneto svetainėje www.meningitis.org

Taip pat galite kreiptis į gydytoją, slaugytoją ar vizituojantį sveikatos priežiūros specialistą.

Skiepai, kuriuos kūdikiams gauna iškart po pirmojo gimtadienio

Vaikų skiepimas iškart po pirmojo gimtadienio

Informacija apie šias vakcinas pateikiama lankstinuke „*Vaikų skiepimas iškart po pirmojo gimtadienio*“. Šį lankstinuką gausite artėjant skiepų laikui. Informaciją taip pat galite rasti svetainėje pha.site/vaccinations, o jei kyla klausimų, visada galite kreiptis į vizituojantį sveikatos priežiūros specialistą.

MMRV vakcina

MMRV vakcina apsaugo jūsų vaiką nuo keturių ligų: tymų, kiaulytės, raudonukės ir vėjaraupių.

Jūsų kūdikis MMRV vakcina turėtų būti paskiepytas iškart po pirmojo gimtadienio.

Antroji MMRV dozė skiriama, kai vaikui sukanka 18 mėnesių.

Pneumokokinė vakcina

Ši vakcina aprašyta 11 puslapyje, ir vaikui reikia dviejų jos dozių.

Galutinė pneumokokinės vakcinės dozė skiriama netrukus po pirmojo gimtadienio.

MenB vakcina

Ši vakcina aprašyta 10 puslapyje, ir vaikui reikia trijų jos dozių.

Galutinė MenB vakcinės dozė skiriama netrukus po pirmojo gimtadienio.

Įprastas vaikų skiepų kalendorius

Skiepai vaikams iki vienerių metų

8 savaičių

Šešiavalentė

Rotavirusas

MenB

12 savaičių

Šešiavalentė

Rotavirusas

MenB

16 savaičių

Šešiavalentė

Pneumokokinė

Skiepai 18 mėnesių amžiaus vaikams

18 mėnesių

Šešiavalentė

MMRV

1 metų amžiaus (iš karto po pirmojo gimtadienio)

MMRV

MenB

Pneumokokinė

Vaikų skiepijimas iškart po pirmojo gimtadienio

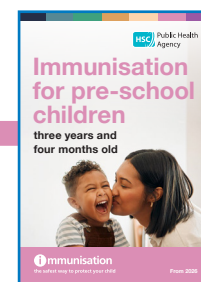
Apsaugokite savo vaiką nuo gripo. Skiepai jūsų mažyliui ar priešmokyklinio amžiaus vaikui

2 metų ir vyresniems

Vaikų skiepai nuo gripo (kasmet)

Skiepai priešmokyklinio amžiaus vaikams, sulaukus 3 metų 4 mėnesių

3 metų ir 4 mėnesių

Keturvalentė

Šešiavalentė apsaugo nuo difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito, Hib ir hepatito B

Keturvalentė apsaugo nuo difterijos, stabligės, kokliušo ir poliomielito

i Šis skiepų kalendorius gali šiek tiek skirtis kūdikiams, gimusiems iki 2024 m. gruodžio 31 d. Norėdami gauti daugiau informacijos, nuskaitykite QR kodą arba apsilankykite nidirect.gov.uk/childhood-immunisation.

i Jei jūsų vaikas praleido kuriuos nors iš šių skiepų, kreipkitės į savo gydytoją, slaugytoją arba vizituojantį sveikatos priežiūros specialistą. Daugiau informacijos apie šiuos skiepus rasite pha.site/vaccinations

Jei reikia daugiau informacijos apie skiepus, apsilankykite

pha.site/vaccinations

arba

[www.nidirect.gov.uk/
childhood-immunisation](https://www.nidirect.gov.uk/childhood-immunisation)

Public Health Agency
12-22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.
Tel: 0300 555 0114 (local rate).
www.publichealth.hscni.net

Find us on:

Ši publikacija parengta pagal Jungtinės Karalystės Sveikatos saugos agentūros (UK Health Security Agency) sukurtą informaciją ir naudojama pagal „Open Government Licence“ 3.0 versiją.